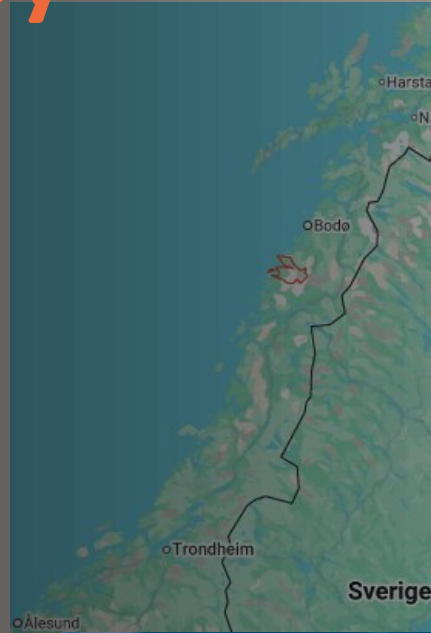

Nærbutikken mer enn bare melk og brød

Noen fakta om Meløy

- Nordland fylke – lengst nord på Helgelandskysten
- Utfordrende geografi med store avstander
- Kraft- og industrikommune
- Havbruk, fiskeri og landbruk
- Aktivt kulturliv og stor dugnadsinnsats
- Reiseliv
 - Svartisen
 - To nasjonalparker

Geografi og befolkning

- Stor distriktskommune – 6074 innbyggere
- Desentralisert befolkningsstruktur
 - 10 bygder
 - Tre av disse er øysamfunn
 - Kommunesenteret er Ørnes
 - Hoveddelen av befolkningen (ca 70 %) bor i nordre del av kommunen
- Befolkningsnedgang – økende andel eldre
- Mange eldre bor i eneboliger i bygdene
 - Begrenser muligheter for å delta på sosiale aktiviteter
 - Ensomhet en utfordring
 - Leveranse av tjenester en utfordring
- Krevende med mobilitet mellom bygdene
 - To fergesamband og to hurtigbåtruter

Nærbutikken gjør et lokalsamfunn aldersvennlig

Bolga:

- 84 innbyggere
- 23 % over 67 år

Meløya:

- 160 innbyggere
- 35 % over 67 år

Støtt:

- 25 innbyggere
- 64 % over 67 år

Meløy kommune: 6074 innb.

- 22 % over 67 år

Merkur- programmet

Bygdeutvikling gjennom
butikkutvikling

- Kompetanse og utvikling
- Tilskudd
- 580 nærbutikker
580 lokalsamfunn
- Etablert i 1995
- Eies av KDD
- Driftes av Distriktssenteret
- 10 Merkurkonsulenter

Butikkens betydning i små **distriktssamfunn**

- Butikken er hjertet i bygda
- Bidrar til å gjøre offentlige rom rikere og mer **attraktive**
- **Gjør bygdesamfunn mer aktive** og bidrar til tilhørighet, trygghet og trivsel
- Så lenge det er liv i butikken er nødvendig **infrastruktur** på plass
- Gjensidig nytte mellom butikken, lokalbefolkning, frivillighet og kommunen

Butikkens betydning for lokalbefolkningen

- Handle dagligvarer lokalt
- Tilbud om tilleggstjenester som post, pakkeutlevering, beredskap
- Hyggelige steder å møtes
- Mulig å bo lengre hjemme
- Trivsel, bo- og blilyst
- Verdiskaper

Sårbare «yndlinger»

- Nærbutikker som bidrar til levende bygder, menneskemøter og gode nærmiljø, er ofte mest sårbare og svakest organisert.
- Sentralisering i færre og større enheter går ofte ut over «yndlingene»
- Dersom samfunnet fortsatt vil ha de, bør deres innsats synliggjøres og verdsettes tilstrekkelig

Summen på kassalappen sier ikke alt

Er det realistisk at alle de gamle skal flytte til sentrum?

- Finnes det et sentrum å flytte til..?
- Er «sentrum» så langt borte at folk blir revet opp fra sine sosiale nettverk?
- Er det ikke nettopp de eldre som har glede av hagene sine, nærhet til oldebarn, osv?
- Hvem vil flytte til et «dødt» og utrivelig sentrum?
- Har folk råd til å flytte fra nedbetalte hus på bygda til sentrale boliger med høyere pris?

Kanskje kan vi ikke gi opp bygda, nærmiljøene- og nærbutikkene likevel?

Nærbutikken – en viktig rolle i et inkluderende og aldersvennlig samfunn

- Aldrende befolkning, mangel på arbeidskraft og dårligere kommuneøkonomi krever nytenkning og innovasjon
- Styrke satsing på forebygging og helsefremmende tiltak – kan være god kommuneøkonomi

Nærbutikken en viktig samarbeidspartner

Bakgrunn for samarbeidet mellom Meløy kommune og nærbutikken

- Utvikle gode og funksjonelle tjenester for kommunen der folk bor
- Bidra til å skape trivsel og bo- og blilyst
- Gode lokalsamfunn for innbyggere i alle aldre
- Aldersvennlige (øy-)samfunn
 - Leve hele livet
 - Bo trygt hjemme

= Samarbeidsavtale i 2022

Kommunalt servicepunkt

- Infoskjermer med info fra kommunen
- Informere og veilede om kommunale tjenester
- Minibibliotek
- Stemmelokale ved kommune og stortingsvalg
- Digital bistand
- Turistinformasjon og lokalt vertskap

Sosial møteplass

- Bakgrunn
 - Trinn 1 i innsatstrappa; Attraktive og inkluderende lokalsamfunn
 - Trinn 2 i innsatstrappa; Helsefremmende og forebyggende aktivitet
- Gjennomførte folkemøte på alle tre øyene i forkant
 - Ønske om sosiale møteplasser – kafé
 - Kan butikken ha en utvidet rolle innen helse- og forebyggende aktivitet?
 - Kan møteplasser benyttes til å bidra med relevant faglig påfyll, aktivitet og mestring?
 - Ønske om å styrke butikken som møteplass – gi kaffekroken et innhold
- Målsetting
 - Gjøre det enklere for eldre å gjøre gode valg i forhold til egen fysisk og psykisk helse
 - Forebygge ensomhet
 - Bo trygt i eget hjem
 - Bo lengre hjemme
- Hovedmålgruppe: Åpent for innbyggere (og hyttefolk) i alle aldre – men hovedfokus på eldre
- Inngått en tilleggsavtale mellom Meløy kommune og nærbutikkene
 - Søkte om midler fra Nordland fylkeskommune

**FOLKE
HELSE
U K A
2024**

**Torsdag
19. september**

En prat om mat
v/ Marlene B. Karlsen

Tid: kl. 12-13
Sted: Coop Meløy

Enkel bevertning

Arrangør: Coop Meløy
og Meløy kommune

Alle er hjertelig
velkommen!

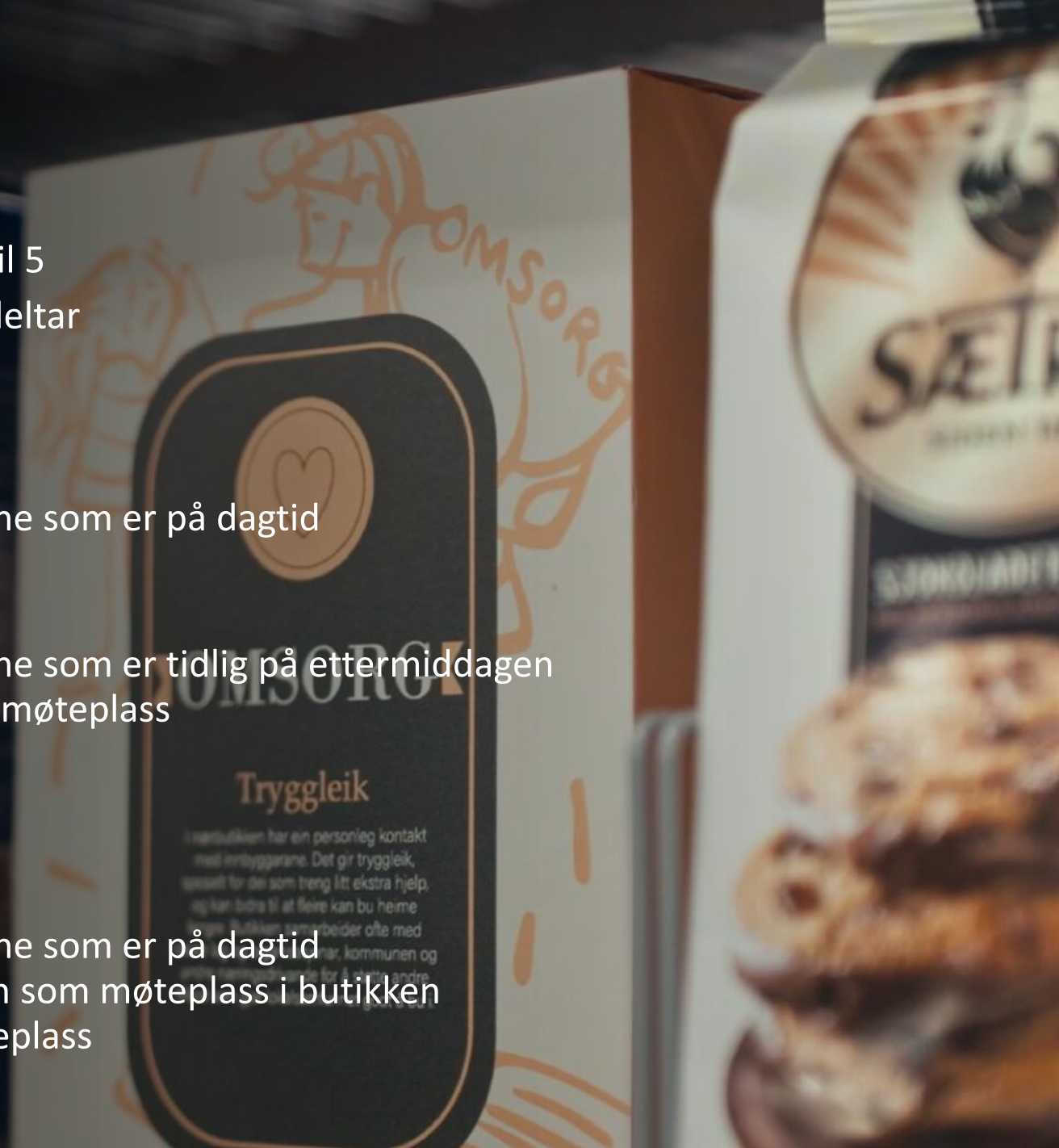
Nordland
FYLKESKOMMUNE

FRESKT NORDLAND

MELØY
kommune

Butikkens møteplasser

- Godt oppmøte på de sosiale treffene – variert fra 30 til 5
- Hovedsakelig deltakere over 65 år – men også yngre deltar
- Coop Marked Meløy
 - Kaffekroken veletablert og i daglig bruk
 - Gjennomsnittlig 20 deltakere på de sosiale treffene som er på dagtid
- Støtt Kolonial
 - Gjennomsnittlig 10 deltakere på de sosiale treffene som er tidlig på ettermiddagen
 - Prosjektet har også bidratt til en populær lørdagsmøteplass
 - Venterom
- Swensen Landhandel på Bolga
 - Lillekroa til arrangementer og sommerkafè
 - Gjennomsnittlig 10 deltakere på de sosiale treffene som er på dagtid
 - Fortsatt en jobb å gjøre for å etablere kaffekroken som møteplass i butikken
 - Døgnåpen butikk gir mulighet for døgnåpen møteplass

Praktisk gjennomføring av arrangementer

- Butikkene:
 - Legger til rette for og arrangerer et lokalt sosialt treffpunkt 8-10 ganger i året
- Kommunens/frivillighetens bidrag:
 - Kommunens frisklivskoordinator, folkehelsekoordinator, ergoterapeut m.fl.
 - Deltakelse fra hjemmetjenesten på en av øyene
 - Meløy frivilligsentral
 - Kafédialog med ordfører og kommunedirektør
- Transport:
 - Venner og familie kjører de som har behov for transport

Planlegging av innhold på de ulike arrangementene gjennomføres i tett samarbeid mellom butikkene, kommunen og Merkurkonsulent

Salg av kaffe og kake, med litt faglig påfyll.

Denne gangen:

Ergoterapeut Heidi Edvindsen holder et lite foredrag med temaet:

Bo trygt hjemme – tilrettelegging av egen bolig. Hva kan kommunen bidra med?

I tillegg informer Liv-Toril Pettersen om kommunale startlån.

Den kommunale hjemmetjeneste deltar.

Innhold arrangementer

Gjennomførte arrangementer:

- En prat om mat v/ folkehelserådgiver
- Hold deg hverdagssterk v/ frisklivskoordinator
- Kommunale startlån v/ samfunnsplanlegger
- Bo trygt hjemme v/ ergoterapeut
- Lunchkonsert v/ lokale musikere
- Hverdagsglede v/ frisklivskoordinator
- Kafedialog med ordfører og kommunedirektør
- Hva kan Meløy frivilligsentral bidra med i bygda v/ Frivilligsentralen
- Hva hvis nærbutikken forsvinner v/ Merkurkonsulent
- Operasjon Muskedunder v/ Nordlandsmuseet
- Toleranse og tro i ei førjulstid v/ sognepresten

Kommende arrangementer

- Forberedelser til sommerhagen
- Endringer i fuglelivet de siste 10 år
- Kulturkafe i samarbeid med frivilligsentralen
- Egenberdskap v/ beredskapskoordinator
- Tankevirus v/ frisklivskoordinator

Kafedialog
Støtt

Når: 7. april
Tid: kl. 15.45-17.15
Hvor: Støtt Brygg

Kafedialogen er en mulighet for innbyggerne å ta opp små og store saker, eller bare dele tanker om kommunen vår.

Kom innom for en hyggelig samtale med ordfører og kommunedirektør.

Velkommen!

 MELØY
kommune

Beredskap

- Enkle førstehjelpstjenester
- Vit hvor hjertestarteren er lokalisert
- Samlingssted og kontaktpunkt innen den kommunale beredskapen
- Ved bortfall av elektronisk kommunikasjon er butikken informasjonscenter ved behov
- Drivstoff

Beredskap - et område som videreutvikles i 2026

- Alternativ kommunikasjon ved bortfall av elektronisk kommunikasjon
 - Nødnett telefon
 - Kommunikasjonssystem for nødnettene basert på mobilnett
 - Satellittelefon
 - Starlink – Internettforbindelse via satellitt
 - VHF – maritim radio
 - Kommunikasjonssystem for skipsfart via radiosamband
- Aggregat på butikkene vurderes
- Drivstofflager
- Matvarelager
- Butikken som varmestue
- Butikken som beredskapsvenn

Økonomi

Det er en hovedavtale og en tilleggsavtale mellom kommunen og butikkene

Hovedavtale: Kommunalt servicepunkt og beredskap

- Treårig pilotprosjekt finansiert med kr. 600.000 over konsesjonsavgiftsfondet
- Kommunalt servicepunkt honorert med kr. 50.000 pr. butikk i tre år
- Fra 2026 økt til 60.000,- Nylig enstemmig vedtatt i kommunestyret
- Økes til 65.000 fra 01.01.2028

Økonomi tilleggsavtale

Sosial møteplass honoreres fra arrangement til arrangement av midler som er finansiert gjennom Nordland fylkeskommune og Meløy kommune

- NFK deltok på Merkurkonferanse i 2024 og orienterte om mulige finansieringskilder herfra.
- Meløy kommune søkte om samfunnsutviklingsmidler til prosjekt «Gode øysamfunn – utvikling av møteplasser på små øysamfunn»
- Innvilget med 142.000 fra NFK
Finansiering 50:50 NFK og Meløy kommune

Ikke alltid så enkelt i praksis.....

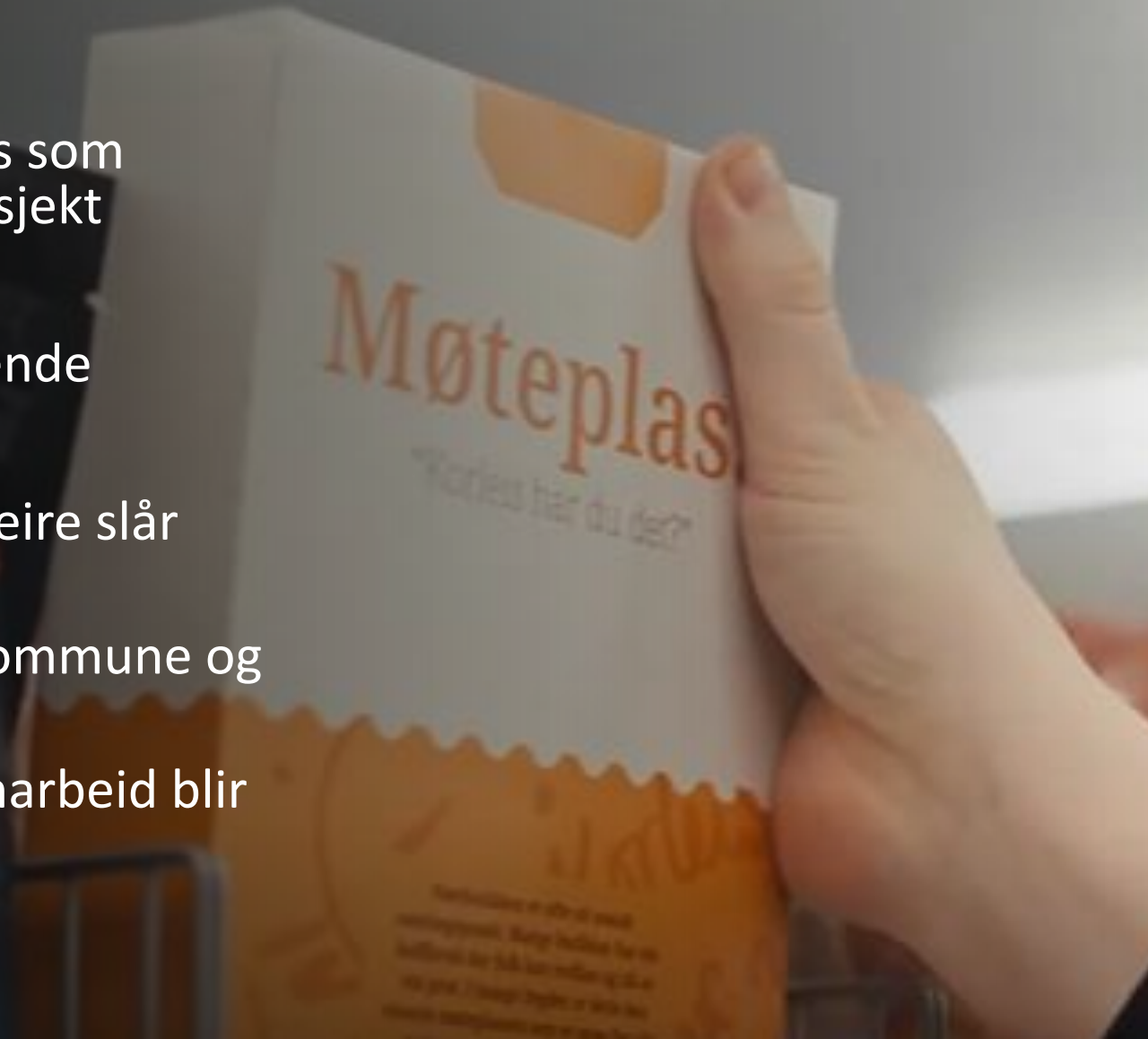
- Fremheves at det må satses på de laveste trinnene i innsatstrappa/omsorgstrappa
 - Men kommunen er rigget for de lovpålagte tjenestene
- Hva skal den enkelte aktør legge i «potten»?
 - Ekstra arbeidsinnsats, penger m.m.
- Kan kommunen spare penger på tjenesteleveranser og forebyggende og helsefremmende tiltak gjennom butikken?
 - Vanskelig å måle effekten
 - Hvordan sannsynliggjøre at innsatsen vil bidra til at eldre bor lenger hjemme?
- Sektorisering og silotenking i kommunen
 - Krever MYE koordinering når en går på tvers og en dedikert ressurs i kommunen

Satsing krever samordning i planlegging og iverksetting i kommunen. I tillegg til en god porsjon vilje og utviklingskompetanse

Kritiske suksessfaktorer

- Ha et tydelig mål
- God forankring i kommunen – må oppleves som kommunenes prosjekt ikke butikkenes prosjekt
- Tydelige rolle og ansvar – hvem gjør hva?
- En dedikert ressurs i kommunen er avgjørende
- Samarbeid kommune og Merkurkonsulent
- Realistisk ambisjonsnivå og tempo – små seire slår store planer
- Utviklingskompetanse og -vilje både hos kommune og butikk
- Plan for videreføring etter pilotfasen – samarbeid blir en praksis

Aldersvennlige samfunn – nærbutikkens rolle

Butikken er livet – forsvinner den må vi flytte herfra

Sitat fra Paul på 82